

	Јавна здравствена установа Болница „Свети Врачеви“Бијељина Српске војске 53			УП-10-076
Упутство за процјену ризика од пада				
Страна 1 од 4	Издање:	Важи од:	Одобрио	Копија број
	3	2022-12-30	Дипл. организатор здравствене његе Милица Дикић	Е

1. ПРЕДМЕТ И ПОДРУЧЈЕ ПРИМЈЕНЕ

1.1 Предмет упутства

Овим упутством дефинише се поступак процјене ризика од пада за пацијенте који се примају или се већ налазе на лијечењу на неком од одјељења / служби ЈЗУ Болнице „Свети Врачеви“ Бијељина (у даљем тексту Болница Бијељина).

1.2 Подручје примјене

Ово упутство се примјењује у свим организационим јединицама Болнице Бијељина у којима се хоспитализују пацијенти.

1.3 Надлежности за примјену

За досљедну примјену овог упутства надлежна је главна сестра Болнице Бијељина, а дужни су га познавати и примјењивати сви здравствени радници.

1.4 Искључења

- Нема.

2. ВЕЗА С ДРУГИМ ДОКУМЕНТИМА

2.1 Референтни документи

- Стандарди за сертификацију и акредитацију болница.

2.2 Остали документи

- ПР-10-019: Поступак пријема и отпуста пацијента.
- ПР-10- 027: Поступак у случају нежељених догађаја.
- УП-10-110: Поступак спровођења физичко - механичке имобилизације.

3. ТЕРМИНИ И СКРАЋЕНИЦЕ

3.1 Термини

(American Nurses Association - ANA) - Америчка асоцијација медицинских сестара дефинише пад као “непланирано спуштање на под или непланирано спуштање преко одложене, тј. неупотребљиве ствари или опреме, са или без повреде, који се догађа у одговарајућој болесничкој јединици”.

4. ОПИС ПОСТУПКА (ПРОЦЕСА)

4.1 Основни појмови у вези безбједности пацијената

Здравствене уставнове, које обављају стационарну дјелатност, поред показатеља квалитета рада, за установу у цјелини и по гранама медицине, велики значај придају и показатељима везаним за безбједност пацијента. Безбједност пацијента представља идентификацију, анализу и корекцију ризичних догађаја, са циљем да се здравствена заштита учини безбједнијом и да се ризик по пацијента сведе на најнижи могући ниво. Један од ризичних догађаја је свакако пад и повреда пацијента настали током хоспитализације.

4.2 Класификација по Морсеу - Морсеова скала

До пада пацијената долази услед више узрока, како спољашњих (амбијенталних), тако и унутрашњих (физиолошких). Наведена класификација служи за утврђивање превентивних

Болница Бијељина	Страна 2 од 4	Издање:	Важи од:	УП-10-076
		3	2022-12-30	

стратегија. Међутим, Морсе је дао детаљнији класификациони систем, који подразумева класификацију падова у три категорије:

- Акцидентални - амбијентални (клизава површина, квар опреме) 14%,
- неантиципирани физиолошки (CVI, конвулзије, патолошка фрактура кука) 8%,
- антиципирани физиолошки пад (висок предиктивни скор) 78%.

4.2.1 Фактори ризика

Фактори ризика се могу класификовати према наведеној табели.

Одрасле особе	Физиолошки фактори	Примјена лијекова	Амбијентални фактори
Ранији падови	Акутна болест, постоперативни период	Антихипертензивни лијекови	Везивање
> 65 година, чешће жене	Малигна болест	АСЕ инхибитори, диуретици	Мокар, клизав под
Употреба помоћних средстава за ходање	Оштећење вида или слуха	Антидепресиви, хипнотици	Слабо освјетљење
Протезе доњих екстремитета	Вертиго, анемија, измијењен ментални статус	Конзумирање алкохола	Без материјала за проклизавање у кади

4.3 Превенција падова и поступак процјене ризика

Имплементација програма превенције падова хоспитализованих пацијената мора да буде планирана и системска, уз континуирану обуку особља. Тим за имплементацију програма превенције падова је мултидисциплинаран и мултипрофесионалан и чине га: лекар, медицинска сестра / техничар, фармацеут, физиотерапеут и техничко особље.

У настојању да се превенирају нежељени догађаји, као што су падови пацијената, неопходно је извршити процјену ризика од пада приликом пријема пацијента у складу са ПР-10-019: *Поступак пријема и отпуста пацијента* и периодично током хоспитализације тј. поновном процјеном.

Приликом пријема пацијента у болницу, у пријемној амбуланти медицинска сестра врши прву процјену, и те податке уписује у образац ОБ-10-063: *Идентификациони лист* пацијента, чији је саставни дио Морсеова скала, према којој сваком пацијенту који се прима на хоспитализацију треба урадити прву процјену. Поновну процјену радити код свих пацијената након оперативног захвата (ради се када надлежни лекар дозволи прво устајање тј. прва вертикализација пацијента), а код осталих пацијената се ради уколико дође до промјене - погоршања здравственог стања пацијента. Након процјене по Морсеовој скали, пацијентима са ниским ризиком од пада (25 - 44 бода), додјељује се бијела наруквица која се обиљежава плавим маркером и уводе стандардне мјере превенције пада, док пацијентима са високим ризиком од пада додјељује се бијела наруквица која се обиљежава црвеним маркером и уводе се мјере превенције за високи ризик од пада и спроводи протективна стратегија. На једнократне нарукнице уписује се име, презиме и годиште пацијента. После поновне процјене према Морсеовој скали пацијентима одређује се даља потреба за наруквицом.

Болница Бијељина	Страна 3 од 4	Издање:	Важи од:	УП-10-076
		3	2022-12-30	

4.3.1 Протективна стратегија

Протективна стратегија спроводи се над пацијентима са ранијим падом и са израженим високим ризиком од пада и подразумева:

- учесталу опсервацију пацијента,
- пружање одговарајуће помоћи при обављању свакодневних активности,
- упућивање на примјену алармног звона,
- одговарати одмах на позив болесника како би се избјегло самостално устајање,
- обучити пацијента како да мијења положај у постељи, прелази са кревета на столицу или да користи помоћна средства (штап, штаке, ходалице и сл.),
- обучити пацијента како да из лежећег положаја пређе у сједећи, потом у стојећи положај како би избјегао пад због вртоглавице и губитак равнотеже,
- поставити заштитну оградицу уколико је неопходна.

Уколико лекар процјени и упише налог у образац ОБ-10-054: *Температурно - терапијско дијететска листа*, користити средства за физичко - механичку имобилизацију, како би се ограничило кретање и умирио болесник. Исто евидентирати у образац ОБ-10-229: *Листа за физичко - механичку имобилизацију*.

4.3.2 Превентивна стратегија

Превентивна стратегија обухвата:

- Процјену и поновну процјену ризика од пада,
- разговор са пацијентом о његовом степену ризика од пада,
- едукација пацијената, чланова породице и особља о превентивним интервенцијама.

4.3.3 Праћење и евалуација

Евалуација падова и повреда хоспитализованих пацијената се спроводи према ПР-10-027: *Поступак у случају нежељених догађаја* и евиденција на обрасцу ОБ-10-235: *Пријава нежељеног догађаја*. Када дође до пада на неком од одјељења / служби Болнице Бијељина, медицинска сестра / техничар или други запослени који збрине пацијента дужан је пријавити пад на ОБ-10-235: *Пријава нежељеног догађаја* руководиоцу организационе јединице, најкасније 24 часа након пада. Руководилац организационе јединице по пријему пријаве, дужан је да поступа према ПР-10-027: *Поступак у случају нежељених догађаја*. Мјесечно се директору достављају извјештаји о свим нежељеним догађајима за протекли мјесец, а главна сестра болнице врши анализу падова на сваких 6 мјесеци и о томе извјештава остале главне сестре одјељења. Циљ је да се падови сведу на најмању могућу мјеру, тј. да дође до смањења за 5% годишње. Шестомјесечни извјештаји о праћењу падова и повређивања главна сестра болнице доставља Служби за континуирано унапређење квалитета, како би заједнички предузели потребне мјере за њихово свођење на минимум.

5. ПРИЛОЗИ И ОБРАСЦИ

5.1. Прилози

- Нема.

5.2. Обрасци

- ОБ-10-054: Температурно - терапијско дијететска листа.
- ОБ-10-063: Идентификациони лист.
- ОБ-10-229: Листа за физичко - механичку имобилизацију.
- ОБ-10-235: Пријава нежељеног догађаја.

Болница Бијељина	Страна 4 од 4	Издање:	Важи од:	УП-10-076
		3	2022-12-30	

6. ЗАПИСИ

Табела 1:

Назив документа	Ознака обрасца	Документ формира	Број примјерака	Рок чувања	Мјесто чувања	Евидентирање
Температурно терапијско-дијететска листа	ОБ-10-054	Љекар	1	Трајно	Архива установе	-
Идентификациони лист	ОБ-10-063	Медицинска сестра	1	Трајно	Архива	-
Листа за физичко-механичку имобилизацију	ОБ-10-229	Љекар	1	Трајно	Архива установе	-
Пријава нежељеног догађаја	ОБ-10-235	Запослени	2	5 година	Архива руководиоца организационе цјелина, Архива координатора квалитета	